

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

כ"ט. מוגש מאת 'הקו החרדי'

בני חסוה קרובים ונתרחקו, באו לפניו לדין. ופסל עצמו
א"ל אם מצד דס"ל דהלכה כר"י, נביא איגרת מא"י דאין הלכה כר"י,
א"ל: וכי נקב שעה אני דבוק בכס? איני רוצה משום דלא תצייתו ללי!

אוהב זה שושבינו וכו'.

מרב מרב: כל שבעת ימי המשתה. מרבא: אפילו מיום ראשון ואילך.

השונא כל שלא דבר כו'.

ת"ד: והוא לא אויב לו - יעידנו. ולא מבקש רעתו - ידינו.
 שונא סברא דמקרבא דעתו. [לא גרע מאוהב דמרחקא דעתיה]
- ורבנן: לא אויב לו ולא מבקש רעתו - חד לדין, איך לברב"י: מכאן
 לשני ת"ח ששונאין זה את זה שאין יושבין בדין כאחד.

משנה. כיצד בודקים את העדים?
 היו מכניסין אותן לחדר, ומאיימין עליהן. ומוציאין את כל
 האדם לחוץ, ומשיירין את הגדול שבהן, ואומרים לו: אמור היאך
 אתה יודע שזה חייב לזה.
 אם אמר, הוא אמר לי שאני חייב לו, איש פלוני אמר לי שהוא
 חייב לו - לא אמר כלום, עד שיאמר בפנינו הודה לו שהוא חייב
 לו מאתים זוז. ואחר כך מכניסין את השני, ובודקין אותו.
 אם נמצאו דבריהן מכוונין - נושאין ונותנין בדבר.
 שנים אומרים זכאי ואחד אומר חייב - זכאי.
 שנים אומרים חייב ואחד אומר זכאי - חייב.
 אחד אומר חייב, ואחד אומר זכאי, אפילו שנים מזכין או שנים
 מחייבין ואחד אומר איני יודע - יוסיפו הדיינין.
 גמרו את הדבר, היו מכניסין אותן.
 הגדול שכדיינין אומר: איש פלוני אתה זכאי, איש פלוני אתה חייב,
 ומניין לכשיצא לא יאמר אני מזכה וחכיריי מחייבים אבל מה
 אעשה שחכיריי רבו עלי - על זה נאמר לא תלך רכיל בעמך
 ואומר הולך רכיל מגלה סוד.

ומאיימין עליהם [ג]

א. ר"י: כך אמר: נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר.
ב. א"ל רבא: יכולים לומר שבע שנים רעב ועל בית אומן לא בא שא"ז נוגע אלהם
 אלא כך אומרים: מפיין וחרב וחסן שגון איש ענה כרעהו עד שקר.
ג. א"ל ר"א: יכולים לומר שבע שנים רעב ואדם לא מת קודם זמנו.
 אלא כך אומרים: עדי שקר זולים בעיקר עבור השוכרים אותם
 וחושיבו שנים אנשים בני בלעל נגדו ויעדהו לאמר ברכת אלהים ומלך.
עד שיאמרו בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים זוז.

צריך שיאמר אתם עדיי.

מנה לי בידך א"ל: הן. למחר אמר: תנהו לי! אמר: משטה אני כך פטור.
אפילו החכמין לו עדים אחורי גדר, וא"ל מנה לי בידך, א"ל: הן.
רצונך שתודה בפני שנים? אמר לו: מתיירא אני שתכפיני לדין.
למחר אמר לו: תניהו לי! אמר לו: משטה אני כך - פטור!
אם לא טען אין טוענין לו. ובדיני נפשות, אף דלא טען טוענין לו.

ואין טוענין למסית. [ג]

ר"ח: מפיקה ר"א: שאני מסית, דלא רתחמל ולא תכסה עליו.
מרב יונתן: אין טוענין למסית מנחש הקדמוני, דהרבה טענות היה לו לנחש
 לטעון ולא טען, ומפני מה לא טען לו הקב"ה לפי שלא טען הוא.
 יכל לומר: דברי הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעין? דברי הרב שומעין.

כל המוסף גורע [ג]

א. חזקיה דאמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו.
ב. ר"מ מאמתים ונחצי ארכו ג. רב אשי: עשתי עשרה יריעת.
צ"ג: רק באמר משטה אני כך, אבל אמר: לא היו דברים מעולם - החזוק כפרן.
רפדראב"א אף באמר לא הודיתי פטור. - מילי דכדי אנשים לא זוכרים.

מעשה בא' שהכמין עדין לחבירו בכילה, א"ל: מנה לי בידך. א"ל: הן, אמר: עירי
 ושכבי יהו עדים! א"ל: לא. אר"ב: הא א"ל לא!

מעשה בא' שהכמין עדים בין הקברים א"ל: מנה לי בידך. א"ל: הן, א"ל: חיי
 ומיתי יהו עליך עדים, א"ל: לא. ארשב"ל: הרי אמר לא.

רבינא ש"מ מהך כרב: צריך שיאמר אתם עדיי ל"ש אמר לזה, ול"ש אמר
 מלוה ושתק לזה. דדווקא אם אמר לזה לא, אבל אם שתק - הוי הודאה.

מעשה בא' שכינהו קב רשו הרבה חובות עליו, שחייב רק לפלוני ופלוני.
פסק ר"ג אדם עשוי שלא להשביע את עצמו. עין הרע וכדו'

מעשה בא' שכינהו עכבר דשכיב אדינרי לעושרו כשנפטר אמר שחייב
 לפלוני ופלוני מעות, אחר שמת תבעו את היורשין
הורה ריב"ז: אדם עשוי שלא להשביע את עצמו דווקא מחיים. ולא אחר מיתה,

ואכן פרעו היתומים חצי, וכשתבעו את החצי השני
כשם שאדם עשוי שלא להשביע את עצמו כך עשוי שלא
להשביע את בניו. שאלוהו אם להחזיר החצי אמר: כבר הורה זקן.

הודה בפני שנים וקנו מידו כותבין שטר הודאה, ואם לא אין כותבין.
 בפני שלשה ולא קנו מידו, לרב: כותבין, לרב אסי: אין כותבין.

ומעשה וחש רב לדרב אסי דאין כותבין שלא קיבלם ככ"ד אלא כעדים.

רבא: הודאה בפני ג' אם היו מכונסים לא כותבים אם הוא כינסם כותבים
רבא אף אם הוא כינסם לא כותבים, עד שיאמר להם היו לי לדיינים

מבר"א אף אמר הוו דיינים לא כותבים, עד שקובעים מקום ומזמנים לכ"ד
 הודה במטלמלי וקנו מידו - כותבין, ואם לא - אין כותבין.

במקרקעי ולא קנו מידו, אמימר: אין כותבין. מ"ז וכן הלכה: כותבין.
מטלמלי והן בעין, רבינא: כמקרקעי. ר"א: כיון דמחסרי גוביינא לא.

אודיתא שלא היה כתוב בה שביקש מהם לכתוב ולחתום וליתן
אביי ורבא היינו דר"ל: חזקה אין העדים חותמין על השטר אא"כ נעשה גדול.

מתקף ר"פ מי יש דבר שאיננו יודעים וסופרי ביה"ד יודעים?
 שאלנו לספרי דאביי - וידעו, לספרי דרבא - וידעו.

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

ל. מוגש מאת 'הקו החרדי'

ל.

אודיתא שהיה כתוב בה, זכרון דברים ושאר לשונות ב"ד,

ולא היה כתוב בה כמושב ג' ישבנו והא' אינו שהם רק שנים

סבר רבינא היינו דריש לקיש. שמסתמא נעשה כדין. רנב"א מרבא כל כה"ג חיישינן לבית דין טועין. שנפסקה הלכה כר"א דאין דינחם דין רנב"י אי כתב בה ב"ד ררב אשי וכך הורה לנו - אין צריך יותר דאל"ה שמא זה ב"ד חצוף

ת"ד: א"ל אחד: אני ראיתי אביכם שהטמין מעות בשידה תיבה ומגדל, ואמר: של פלוני הן, של מעשר שני הן,

בבית - לא אמר כלום, בדשדה - דבריו קיימין, כל שבידו ליטלן - דבריו קיימין, אין בידו ליטלן - לא אמר כלום.

ראו את אביהן שהטמין מעות בשידה תיבה ומגדל, ואמר של פלוני הן, של מעשר שני הן, אם כמוסר - דבריו קיימין, אם כמערים - לא אמר כלום.

היה מצטער על מעות שהניח לו אביו, ובא בעל החלום וא"ל: כך וכך הן, במקום פלוני הן, של מעשר שני הן זה היה מעשה, ואמר: דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין.

שנים אומרים זכאי כו'. איך כותבים כשיש רוב

ר"י: זכאי. ר"ל: זה וזה מזכין, וזה מחייב. ר"א: מדבריהן נזרכה פלוני הנפק"מ משום לא תלך רכיל בעמך. לר"י: זכאי משום לא תלך רכיל, לר"ל: נראה כשקר. ר"א: חשש לשניהם. לכך כותבים: מדבריהם נזרכה. ואין הנפק"מ שאם טעו - דלכו"ע הדין המזכה פטור משלם, ואין הנפק"מ שיצטרכו לשלם את חלקו - דאכתי יאמרו אילולי ישבת עמנו לא היה הדין עולה.

גמרו את הדבר היו מכניסין כו'. את מי מכניסים הא הבע"ד נמצאים שם

א. את העדים ודלא כר"נ דתניא: לעולם אין עדותן מצטרפת עד שיראו שניהן כאחד.

ריב"ק: אף בוא"ז ואין עדותן מתקיימת בב"ד עד שיעידו שניהן כאחד, שומעין דבריו של זה היום, וכשיבא חבירו למחר שומעין את דבריו.

ב. לעולם לבעלי דינין, וכר"נ דכך היה מנהגן של נקיי הדעת שבירושלים: מכניסין לבעלי דינין ושומעין דבריהן, ומכניסין את העדים ושומעין דבריהם, ומוציאין אותן לחוץ ונושאים ונותנין בדבר. וחק: גמרו את הדבר מכניסין את העדים! - ההיא דלא כרבי נתן.

אין עדותן מצטרפת עד שיראו שניהם כאחד. ריב"ק אפי' בוא"ז על מנה שמעיד זה אין זה מעיד, או על מנה בעלמא שניהם מעידים עד הרי שנים, עד שיפרט הכתוב אַרְזוּד - דבעי' שיראו שניהם כאחד והוא עד או רָאָה או יָדַע - מכל מקום.

ואין עדותן מתקיימת בב"ד עד שיעידו שניהן כאחד. רבי נתן: שומעין דבריו של זה היום וכשיבא חבירו למחר שומעין דבריו. חלקו בסברא: אי עד אחד, שבא לשבועה ולא לממון

ואידך גם כשמגיעים זה לא בפה אחד, אלא בצירוף ה"נ לצרפם אם לוא יגיד ונשא עונו ולכו"ע כרבנן שחלקו על ריב"ק וכן חלקו אם מקישים הגדה לראייה.

רשב"א שקד שרי"ו יסמוך את ריב"ח ולא הסתייע הדבר, יום אחד ישב לפני ר"י א"ל: יש היודע אם הלכה כריב"ק? א"ל רשב"א: הוא יודע אבל שיסמכו קודם, וסמכו, א"ל בני כיצד שמעת? א"ל ריב"ח: כך שמעתי: שמודה ריב"ק לר"נ. א"י: לזה הוצרכת? ומה עיקר ראייה דבהדדי אריב"ק שלא צריך כ"ש הגדה, אבל הואיל ועלית לא תרד.

א"י: ש"מ: אדם גדול, כיון דסמך - סמך. מרב: הלכה כריב"ק, בין בקרקעות בין במטלטלין. עולא: הלכה כריב"ק בקרקעות, אבל לא במטלטלין. שאל אב"י: הלכה? מכלל דחולקים והא לרב מודים חכמים לריב"ק בעדות קרקע - מודין חכמים לריב"ק בעדות בכור, קרקע, חזקה, ושכבן ושכבת! ודחי: אין לשאול מעולא על ר"א, לעולא: חלקו, ולר"א: לא חלקו.

וכן שכבן ושכבת

לא בא אומר שערה א' בנבה וא' בכרסה - דהא חצי דבר וחצי עדות הוא אחד אומר שתים בנבה, ואחד אומר שתים בכריסה.

רב יוסף: מעולא: הלכה כריב"ק בין בקרקעות בין במטלטלין, ורבנן דמחזיא מרב: בקרקעות ולא במטלטלין.

רב לעטמיה: שהודאה אחר הודאה, הודאה אחר הלואה - מצטרפי. הלואה אחר הלואה, הלואה אחר הודאה - לא מצטרפי.

ר"צ לרהבדר"י: מ"ש הלואה אחר הלואה דלא - דמנה שזוה ראה לא ראה השני גם בהודאה אחר הודאה, מנה שמודה לפניו לא מודה לפני השני - והשיבו: דא"ל לשני: במזה זה שהודתי לפניך הודתי גם לפני פלוני והלך ואמר לראשון במנה שהודתי לפניך הודתי גם לפני

א"ל: תנוח דעתך שהתנחת את דעתי. מאי ניהותא? דרבאור"ש שרא בה נרנא: לאו היינו הודאה אחר הלואה? היינו ששמעתי עליכם שאתם קוצצים דקלים ושוב נוטעים אותם. בין הודאה אחר הודאה, בין הודאה אחר הלואה, בין הלואה אחר הלואה, בין הלואה אחר הודאה - מצטרפות, כריב"ק.

רב יהודה: עדות המכחשת זו את זו בבדיקות - כשרה בדיני ממונות. רבא: מסתבר דברי ר"י בא' אומר בארנקי שחורה וא' אומר בארנקי לבנה אבל אחד אומר מנה שחור ואחד אומר מנה לבן אין מצטרפין.

וקשה וארנקי שחורה בדיני נפשות לא? והא ר"ח: א' אומר בסייף הרגו וא' אומר בארירן הרגו - אי"ז נכון. א' אומר כליו שחורים וא' אומר כליו לבנים - הר"ז נכון.

ודחי: שאין לשאול מר"ח על ר"י שחילק בין נפשות לממונות אפילו א' אומר מנה שחור וא' אומר מנה לבן - מצטרפים. וכריב"ק. דבריב"ק דווקא כשלא מכחישים זא"ז אבל בהכרח דאמר כהך תנא -

דארשב"א לא תחלק ב"ש וב"ה ב' כיתי עדים מנה ומאתיים שיש בכלל מאתים מנה. על כת אחת, דלכ"ש: נחלקה עדותן ולכ"ה: יש בכלל מאתים מנה.

לא.

זה בורר פרק שלישי סנהדרין לא:

מוגש מאת 'הקו החרדי'

אחד אומר חבית של יין ואחד אומר חבית של שמן,

מעשה ורב אמי חייב לשלם חבית יין מגו דחבית שמן – לכא' כרשב'א והיינו לדמי

אחד אומר בדיוטא העליונה ואחד אומר בדיוטא התחתונה.

מעשה בא לפני רבי וצירף עדותן.

ומניין לכשיצא לא יאמר הריני מזוכה וחבירי מחייבין כו'.

ת"ד: מניין לכשיצא לא יאמר וכו' אבל אבל מה אעשה שחבירי רבו עלי

שנא' לא תלך רכיל בעמיק ואומר הולך רכיל מגלה סוד.

מעשה בתלמיד שסיפר אחר כ"ב שנה מה שנא' בביהמ"ד והוציאו רב

אמי מביהמ"ד אמר: זה 'מגלה סודות'.

כל זמן שמביא ראיה - סותר את הדין.

משנה.

אמר לו: כל ראיות שיש לך - הבא מיכן עד שלשים יום,

מצא בתוך שלשים יום - סותר, לאחר שלשים יום - אינו סותר.

ארשב"ג: מה יעשה זה שלא מצא בתוך ל', ומצא לאחר ל'?

אל הבא עדים, ואמר: אין לי עדים. אמר: הבא ראיה, ואמר: אין לי ראיה.

ולאח'ז' הביא ראיה, ומצא עדים - הרי זה אינו כלום.

ארשב"ג: מה יעשה זה שלא היה יודע שיש לו עדים, ומצא עדים.

לא היה יודע שיש לו ראיה, ומצא ראיה.

ראה שמתחייב בדין ואמר: קרבו פלוני ופלוני ויעידוני,

או שהוציא ראיה מתחת פונדתו - הרי זה אינו כלום.

רב"ה: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל.

רב"ה: אין הלכה כחכמים. וקמ"ל אף בדיעבר - דמהדרין!

אמר לו הבא עדים כו' ארשב"ג מה יעשה כו'.

רב"ה מר"ו: הלכה כדברי חכמים, ואין הלכה כרשב"ג קמ"ל דרק בזה אין

הלכה כרשב"ג לאפוקי מרבב"ח מר"ו: כל מקום ששנה רשב"ג

במשנתנו - הלכה כמותו, חוץ מערב וצידן וראיה אחרונה.

מעשה בתינוק שתבעוהו לדין אצל ר"ג שאלו אם יש לו עדים א"ל לא. יש

לך ראיה א"ל לא. ור"ג חייבו, היה הולך ובוכה. שמעו אנשים

אמרו לו אנו יודעים בעניני אביך,

אר"ג: אפי' רבנן מודו, דינוקא אינו יודע בעניני אביו

מעשה באשה שיצא שטר תח"י אמרה יודעני בשטר זה שפרוע הוא

ור"ג האמינה, שאם רצתה יכלה לשורפו ולא שפסק כרבי דאותיות נקטת במסירה

לא האמינה ואף דאם רצתה יכלה לשרוף

- כיון שהתחזק בב"ד לא אמרי' שיכלה לשרוף

סימפון שיש עליו עדים יתקיים בחותמיו, אין עליו עדים, ויצא

מתחת ידי שלישי או שיצא אחר חיתום שטרות - כשר.

אלמא: שלישי נאמן! תיובתא דרב נחמן.

ר"ד מר"ו: לעולם מביא ראיה וסותר עד שיסתתם טענותיו, ויאמר: קרבו

פלוני ופלוני והעידוני.

הא גופא קשיא: יסתתם טענותיו - אתאן לרבנן.

קרבו איש פלוני ופלוני והעידוני - אתאן לרשב"ג!

ואין לפרש דכולה כרשב"ג ועד שיסתתם טענותיו היינו עד שיאמר קרבו

פלוני ופלוני והעידוני, דהא רבב"ח מר"ו: כל מקום ששנה רשב"ג

במשנתנו הלכה כמותו, חוץ מערב וצידן וראיה אחרונה!

אלא רשב"ו מר"ו: לעולם מביא ראיה וסותר, עד שיסתתם טענותיו, ויאמר לו: הבא

עדים! ואמר: אין לי עדים! הבא ראיה! ואמר: אין לי ראיה.

אבל באו עדים ממדה"ע, או שדיסקיא של אביו מופקדת ביד אחר

- הר"ז מביא ראיה וסותר.

ר"ד מר"ו: התוקף את חבירו בדין, נדון כאן, ושני אמר: נלך למקום הוועד

כופין אותו וילך למקום הוועד.

ר"א מי שנושה בחבירו מנה יוציא מנה על מנה? אלא כופין אותו ודן בעירו

וכן מר"ם שנים שנתעצמו בדין, א' אומר נדון כאן וא' אומר: נלך למקום הוועד

- כופין אותו ודן בעירו, ואם הוצרך דבר לשאול כותבין ושולחין.

ואם אמר: כתבו ותנו לי מאיזה טעם דנתוני - כותבין ונתנין לו.

והיבמה הולכת אחר היבם להתירה. ר"א אפי' מטבריה לציפורי

רב כהנא: וקראו - לו וקני עירו - ולא זקני עירה.

אמימר, הלכה: כופין אותו וילך למקום הוועד.

ר"א והך דר"א כופין אותו ודן בעירו! דווקא לזה למלוה, אבל מלוה

- עבר לזה לאיש מלוה.

שלחו למ"ע שהיא אב"ד למי שזיו שלו דומה לבן בתיה [משה רבנו] שלום.

עוקבן הבבלי התלונן לפנינו כ"ד דטבריא: ירמיה אחי העביר עלי את

הדרך, - דונו אתם. ואם לא: השיאוהו ויראה פניו בטבריה

רב אשי דיני קנסות היה, ובבבל לא דיינו דיני קנסות.

ומה ששלחו לו כך כדי לחלוק כבוד למר עוקבא.

הדרן עלך זה בורר.